

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

67. Vinum sacris idoneum, repertum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

pretiosior; ipse in aperta læticia visebatur, & pompam claudebat reliqua eius familia. Quæcumque urbium erat iter, & fuere vrbes nouemdecim, prodire obuiam Magistratus omnes, suo quisque solenni habitu, & insignibus honorum; discipuli si quos illuc haberet, occurrere; verum ubi olim cum imperio præfuisset, inde ciues effundi, ferere obuiantium concursus, complanari vias, ramis ac floribus insterni, distingui, vaporarique grandibus, & liberalibus acerris, eos demum honores ei exhiberi, qui Principum nemini eduntur extra Sinas. Honanam Prouinciam intranti, aulam suam omnem, & officij Ministros, misit Præfectus primæ illius regionis, velut eius mandatis atque arbitrio suam omnem permittens potestatem. At enim ut suam illo mensis vnius itinere Scensianam demum Prouinciam attingit, non fuit effusio præcedentium gratulationum cum iis conferenda quibus illic suorum erga illum amor, & sumptuosæ magnificentiæ prodiga largitas suas partes egerunt. Scianci tribunal statuit, vnde vrbes cæteras regeret, palatij partem seorsim Alenio tribuit qua nihil ornatus pulchrius, & ad omnes habitationis delicias elaboratus, nihil tamen admodum superuacaneum, quod Magistratum supremorum semel familiis adscriptos, nefas sit efferre palatio pedem, nedum ad negotia exire, aut foris animum laxare. At enim in illo murorum angusto amplissimam nactus est fructuosi laboris materiam, non modo in ea tot hominum & conditionum, Doctoris familia excolenda, sed in corroboranda tanti viti inflammandæque pietate, qui certè monitis illius institutionis haud parèe respondebat. Mane siquidem tribunal conscensurus, sacellum adibat quod superbo diues apparatu, domi statuerat, ubi humi sæpius abiectus post exolutas Deo adorationes, eius opem enixè flagitabat: quod supererat diei, post clausum litibus tribunal, in eodem sacello transigebat, eo virtutis incremento, & voluptate animi de diuinis cum Alenio colloquens, ut ægrè sibi imperarit dies non amplius quindecim eius consuetudine carere. Causam absentia induxit, exploratio vulgaris famæ quæ illinc itinere dierum septem, vnam nasci aiebat, vino factam durabili, & probo, quod locis alibi plurimis Partes frustra tentant inuenire, ne, ut sæpè fiebat, eius inopia cogerentur sacro abstinere, cum mustum illis vbique Sinarum genuinis licet expellum vis acfceret, nec posset ab iis arte vlla aptum sacrificio asseruari. Nec sefellit Alenij diligentiam vulgi rumor, & missi à Petro Doctore vindemiam inde vberem retulerunt, eamque legitimam, & vini ad omnem anni tempestatem perbellè constantis. Cæterum exibat Alenio quintus mensis in commoratione illa Sciancensi, cum adest Petro ab Rege nuntius, redditque diploma gloriosum quo conferebatur illi sublimior dignitas in Prouincia Fochiensi, toto Sinarum abinncta diametro, atque hic demum euicit Alenius, ut in Prouinciam migraret Scianensem ubi pridem è nostris expetebatur aliquis ab Huius Stephano, probitatis eximia Literato, & gestorum pro Christo com-

67.
Vinum facris
idoneum, re-
pertum.

commendatione nostris vnice dilecto. Chianceum patriam, ab iis optabar, suamque priuatim familiam plenius erudiri, quam ad desiderium facti fontis iam ipse incenderat; singulariter vero parentem decrepitam, idolis eatenus pertinacissimè inhærentem. Protecturum Petrus ab iis quatuor deduci voluit, & publicis suis munuit literis quæ tutum illum ab aduersariis omnibus præstarent, eique hospitia in palatio Regiis metarentur; quo iure maiores Mandarini familiares suos dominant, & fuit vsui plusquam necessario hæc liberalitas ad iter precipitibus, niuibus & periculis pauendum. Chiancei, tanquam futuri conficius, manum sine mora operi admouit, memor se vbi, quod contestatus fuerat Petrus, commodatum: mense itaque vix vno, non prius octodecim Christi balneo expiauit, sed maximè illustres, Literatum præsertim, magnis honoribus, & prærogatiua ingenij ab Rege affectum. Instituendis aliis, angustias temporis dum acri labore redimit, à Petro repetitur, cumque commodato scilicet non dono concessus, Gianceum in patriam comitatur, nono postquam ex ea discesserant mense.

Misit quoque hoc anno 1610. & sequenti, sedes Hanceensis alio complures, & vbiq; ab iis aut stabiliti sunt Christianorum noui coetus, aut veteres aucti. Duo sunt oppida Hanceo Metropoli beuata distita, Zunte, & Tecinum, quibus Patres, qua causa haud scio, ab S. Agatha, & S. Ursula nomen indidere; vtrouique diæcesis copiosa, sed ingeniorum multo excellentior & maior, quam cæli bonitas dicitur efficere. Duas in iis nostri Christianorum fundarunt sedes, easque magnam partem impugnationi aduersantium acceptas tulere. Vt primum cœperant de noua lege publicè dicere, de suffixo in cruceum vero Deo, & aliis conuellentibus patrios, & antiquos ritus; variis vtramque in partem, suo quisque pro sensu garrulentibus, ex conducto Siuzaij quatuor, frequentissima concione interpellare dicentem stertunt, conuictis onerare, dehonestare probris tanquam seductorem populi simplicis; citare ad tribunal accusaturi sigillatim eius mendacia, & fraudes; sed præuertit eorum criminationes eloquentia cognita veritatis, & interioris conscientie flagello adacti, tacentur primum stupenti populo, se mente peruersa inuicem condixisse ad audiendum, & dedecorandum Patrem; inde illo audito nihil in eius verbis deprehendisse quod reprehenderent, multa quæ iure in seipsis damnarent ad hæc legem quam prædicaret sanctam esse, doctrinam quam tradere sanctam; suo itaque ipsorum quadruplici testimonio securi omnes starent, cò prorsus fidei certioris, quò Patris rationibus intimè perceptis, ad publicam eius commendationem traducebantur vel inuiti, ab opinione quam conceperant de illo pessima, & probrosissima; tantum ergo potius audiendos, tanquam Veri Magistros, & regionis illius clarissima lumina] ita quatuor illi ex ordine Literatorum testes; quorum eam

subita,

sabita, & inexpectata confessio, impulsos Patris sermonibus ad Christi-
 nam animos integrè expugnauit. Nec fuere minoris ad incrementa, &
 gloriam diuinæ legis, crebræ cum Bonziis, & Literatis omnium ordinum
 concertationes, in oppidorum altero commissæ, vbi sub dio campus
 multitudini theatrum præbebat & scholam, quòd nullo alibi audito-
 rio capi posset. Illic mirum iuxta, & delectabile, cum patrocina-
 rent spectator, etiam ethnicus doctrinæ Christi contra ignorantiam
 Bonziorum, & Literatorum superbam proteruiam, qui fractis Bon-
 ziiis subsidio aderant & obstinabant vtrique animum pugnando non
 veri studio, sed hi laude ingenij quam pudebat illos externo cedere;
 illi ventris ingenio, dolente sibi sportularum & stipis largitores de-
 dere; neutri atereando, & recalcurando dissimulare amissam victo-
 riam poterant, eratque vniuersis patens, eos animi prauitate, non
 rationibus instinctos, Christo aduersari. Multi demùm vtroque in
 oppido, solenni baptismo expiati; constituti duo Christianorum cœ-
 tas; & tam feliciter diuinis imbuti, vt eorum non nulli vt plurimùm ru-
 des, & pauperes prodigia ederent, essetque nihilo iis operosius ex oc-
 cupatis corporibus, & locis dæmones pellere, quàm signum crucis
 in eos formare, aut aquæ lustralis guttas aliquot spargere, quo be-
 neficio dum liberarentur à dæmone corpora ethnicorum, assereban-
 tur etiam animæ ab eius tyrannide in libertatem filiorum Dei, comper-
 ta potissimum crucis, imaginum, aliorumvè sacrorum efficacitate qua
 ipsi quoque ethnici, & idolatræ fiebant dæmonis victores, Bonziis
 inierim, execrationum cantamenta, frustra in illum torquentibus.
 Chiatini præterea nostri sedem fixere; beneficentia Literati, cuius ea
 erat patria, & nomen Ignatius. Illic ethnicorum conuersionibus ini-
 tium dedit Cattaneus; Sciamauium postea curandam suscepit, vr-
 bem Pauli Doctoris natalem, vbi semel duos & septuaginta, Christi
 fonte purgavit. Reliqui dissitis passim locis prouidentia diuinæ fidi-
 cia, instabant operi, & excursionibus in longinqua, quod committe-
 re se publico & primariis vrbibus vetarentur, vtilitatem suorum labo-
 rum late sed tacite spargebant, quorum euentus singulares & progres-
 sus legere vtrumque dignum sit, verum & rerum similitudine, &
 prolixitate forsitan molestum. Instar omnium esto Martini factum il-
 lius in arte bellica Doctoris non semel hætenus laudati & in summos
 quidem armorum honores à Rege prouecti, sed militis habitu glorio-
 sius Apostolum agentis, patrèmq; plurimorum quos Christo genuerat.
 Is dum Mandarinò, vrbianitatis officio, occurrit aduentanti, cum eo
 qui solet comitatus numero & fastu, conspicatur hominem planè nu-
 dum, sed partim pudore nuditatis, partim acutissimo frigore; se se
 in glomum colligentem, de via deflectens quærit ex eo quis? & vnde
 sic nudus & abiectus? respondet miser de conditione familiæ minimè
 obscura, sed à latronibus (quibus vndique regnum scæter) præter vi-
 tam nihil sibi relictum, fame fortassis, & frigore; cruciatu maiori
 perituram

peritutam, prohiberi enim se verecundia honestatis, ne per oculos comitantium in urbem rediret indecore, nec tamen quicquam ex Martino petiri opinor quod Sinis misericordiam, peregrinam esse virtutem sciret, planèque ignotam, nisi si forent Christiani. Ad hoc Martinus sic assueverat, ut quocumque iret, stipem cuius egeret, ultro, nec rogatus offerret cum incredibilem ethnicorum admirationem, & Christianismi laude qui tantum virum ad eam formasset tam benignam, & amabilem disciplinam. Memor ergo sancti cuius nomen gerebat, vitam à Patribus legendam acceperat, mediam sibi detrahit turricam serico pulvinatam, quod superior ob tenuitatem atcendo frigori esse ineptior, eaque iacentem contegit, qui suo in urbem regressu, civium oculis eò illustrius præconiu edidit tam inusitatae pietatis, quod idolatram eum esse videri potuerat eius beneficio indignus. Subeamus nunc in annum æui huius vicessimum alterum, Christianis Nanchini, & Lusitanis gloriosum; illis ob triumphatos inuicto patientiæ robore hostium cruciatus; istis ob domitam virtute militati, hæreticorum Batauorum ferociam.

68.
Nanchin.
Christ. Fer-
uor.

Ac Nanchini quidem tenues, & obscuri; sed magno numero Christiani, & constantissimæ ardentissimæque sanctitatis, post electos à tyranno Scin Patres, & eorum amicos diris afflictos supplicis, oculo se in cœtus fodalitatum diuiserunt, in quos statim diebus lege immobilis conuenirent, acturi de diuinis, inflammaturi animum nouis castissimè ignibus, & charitatis exquisitissimæ inter se officia partituri, nemine vincorum, inopum, ægrotorum, calamitosorum, ne mortuorum quidem prætermisso, in quem huius amoris prouidentissimi curas non mitterent; sed multò diligentius in pueros infantes quos matrum egestate nimium facili, vel crudeli alendi tædio abiectos, tollebant ex publico semiuinos, ferebantque domum regenerandos sacro baptisinate. Nec erat in hoc virtutum agone feminatam victoriam quam virorum minor. Et fuit quæ vincendi sui & Christi amore, purulentam ægrotam, ministerio suo curandam susceperet, quam ipsimet propinqui feotoris intolerabilis impatientia barbara, exposuerant in ripa fluminis, fame aut frigore, aut tabo necandam. Fuit quæ gemmas, & mundum multibrem venderet, ut confecta ex iis pecunia, Christianorum leuaret egestatem. Fuere quæ assiduis se penis pro Christo conficerent. Lustrabant factim hæc fodalicia veteris ex Patribus ne quæ Scini exploratoribus suboleret, cumque nullæ Christianorum iam aedes multitudinem caperent ad diuinum sacrificium confluentem, emptione prorsus superfidem mirabili, conciliatæ sunt aliæ multitudini tantæ pares, emiserunt illas egentissimi quique fidelium communi sua, & sudata contributione, sed clam & inconsulto Patre ne prohiberentur ab eo exiguum illud quo se ac familiolas fraudabant suas in eam emptionem conferre. Aliam nobis emit domunculam Lucius miles Christianus longè ab urbis frequentia latentem, ut Patrem occultaret, qui anno

integro